KANCELARIA SENATU

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, dnia 26 kwietnia 2018 r.

Opinia do ustawy o rejestracji jachtów i innych jednostek pływających o długości do 24 m

(druk nr 790)

I. Cel i przedmiot ustawy

Zasadniczym celem ustawy, jak wskazano w uzasadnieniu projektu (druk sejmowy nr 2261), jest uproszczenie i uporządkowanie przepisów w zakresie rejestracji jachtów i innych jednostek pływających o długości do 24 m. Obecnie istnieje 6 różnych rejestrów dla jachtów śródlądowych i morskich, prowadzonych przez 5 podmiotów tj. Polski Związek Żeglarski, Polski Związek Motorowodny i Narciarstwa Wodnego, Izby Morskie, Urzędy Morskie oraz starostów. Ustawa ma również na celu uproszczenie procesu rejestracji i umożliwienie rejestracji oraz aktualizacji danych po złożeniu wniosku w formie elektronicznej. Ponadto zmierza do zwiększenia efektywności nadzoru nad rejestracją jednostek o długości do 24 m przez administrację morską i żeglugi śródlądowej.

Ustawa przewiduje stworzenie jednego rejestru jachtów i innych jednostek pływających o długości do 24 m (określanego w dalszej części opinii jako „rejestr"). Obowiązkowi rejestracji podlegać będą: jachty oraz jednostki pływające używane do amatorskiego połowu ryb, o długości co najmniej 7,5 m lub napędzie mechanicznym o mocy co najmniej 15 kW, jednostki pływające używane do połowów rybackich, a także jednostki pływające uprawiające żeglugę poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o ile nie posiadają innej niż polska przynależności (art. 3 ust. 1).

Rejestr prowadzony będzie w systemie teleinformatycznym. Zgodnie z art. 15 rejestr będzie jawny, a osoby zainteresowane będą mogły żądać od organu rejestrującego poświadczonych wyciągów i odpisów, a także będą mogły uzyskać nieodpłatny, elektroniczny dostęp do niektórych informacji zawartych w rejestrze pod warunkiem

ul. Wiejska 6, 00-902 Warszawa, tel. . 22 694-93-38, fax 22 694-91-06, e-mail: Iwona.Kozera@senat.gov.pl

wskazania numeru rejestracyjnego, numeru identyfikacyjnego lub indywidualnego numeru identyfikacyjnego (INI) oraz daty ostatniej rejestracji.

Organem rejestrującym będzie starosta albo właściwy polski związek sportowy. W celu rejestracji jednostki pływającej właściciel będzie składał wniosek o rejestrację i wydanie dokumentu rejestracyjnego do wybranego organu rejestrującego (art. 4 ust. 2). Z chwilą zarejestrowania jednostka pływająca uzyska polską przynależność. Dokument rejestracyjny będzie jednocześnie dowodem polskiej przynależności jednostki pływającej i dowodem własności.

Właściciel jednostki pływającej otrzyma wraz z dokumentem rejestracyjnym unikalny kod umożliwiający wprowadzenie do rejestru informacji mających na celu zwiększenie skuteczności prowadzenia działań ratowniczych dotyczących jednostki pływającej właściciela. Informacje te będą dostępne dla służb ratowniczych wraz z datą ich wprowadzenia (art. 4 ust. 7 i art. 14 ust. 4).

Zgodnie z art. 10 właściciel zarejestrowanej jednostki pływającej będzie obowiązany zawiadomić organ rejestrujący, w terminie nieprzekraczającym 30 dni licząc od dnia zaistnienia danego faktu, o zbyciu lub nabyciu jednostki, lub o zmianie stanu faktycznego wymagającej zmiany danych zamieszczonych w rejestrze, w szczególności zmianie stanu faktycznego wymagającej wykreślenia jednostki z rejestru.

W myśl art. 16 ustawy prawo dostępu do rejestru będzie miał: minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej, minister właściwy do spraw rybołówstwa, organy administracji rządowej i samorządowej oraz inne podmioty, w zakresie niezbędnym do realizacji ich zadań.

Ustawa wprowadza również sankcje karne (art. 19). Właściciel jednostki pływającej, który: nie dopełni obowiązku rejestracji, oznakowania jednostki pływającej oznakowaniem kontrolnym z indywidualnym numerem identyfikacyjnym (INI), nie zawiadomi organu rejestrującego o zbyciu lub nabyciu jednostki albo zmianie stanu faktycznego wymagającej zmiany danych zamieszczonych w rejestrze, poda nieprawdziwe informacje dotyczące wymiarów jednostki pływającej albo dotyczące mocy napędu mechanicznego, nie dopełni obowiązku zwrotu dokumentu rejestracyjnego w przypadku wykreślenia jednostki pływającej z rejestru, podlegać będzie karze grzywny.

Ustawa przewiduje etapową wymianę dotychczasowych dokumentów rejestracyjnych na nowe, w ciągu 30 miesięcy od daty wejścia w życie ustawy (art. 28 ust. 1). Właściciel jednostki pływającej, która zgodnie z dotychczasowymi przepisami nie podlegała obowiązkowi rejestracji, będzie obowiązany ją zarejestrować w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy (art. 28 ust. 3).

Z dniem wejścia ustawy w życie zlikwidowane zostaną dotychczasowe rejestry: rejestr sprzętu pływającego służącego do połowu ryb, rejestr statków używanych wyłącznie do uprawiania sportu lub rekreacji oraz polski rejestr jachtów (art. 24). Przez okres 90 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy podmioty prowadzące wymienione powyżej rejestry, będą obowiązane utrzymywać te rejestry do celów archiwalnych, a także wydawać zainteresowanym zaświadczenia, wyciągi i odpisy na dotychczasowych zasadach (art. 27).

Ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2020 r. z wyjątkiem art. 26 (który wskazuje Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie jako podmiot upoważniony do realizacji zadania polegającego na budowie i wdrożeniu systemu teleinformatycznego na potrzeby rejestru jachtów i innych jednostek pływających o długości do 24 m) oraz art. 30 (który wskazuje limit wydatków z budżetu państwa na budowę i wdrożenie systemu teleinformatycznego na potrzeby rejestru w latach 2018–2027) – przepisy te mają wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.

Opiniowana ustawa nowelizuje: ustawę z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym, ustawę z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej, ustawę z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski oraz ustawę z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim. Zmiany w tych ustawach są konsekwencją wprowadzenia nowej regulacji.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 61. posiedzeniu w dniu 12 kwietnia 2018 r. Projekt ustawy (druk sejmowy nr 2261) pochodził z przedłożenia rządowego i był przedmiotem prac sejmowej Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Na etapie prac w Komisji wprowadzono do projektu zmiany o charakterze doprecyzowującym przepisy oraz techniczno-legislacyjnym, które nie wpłynęły na meritum rozwiązań za proponowanych przez Rząd (druk sejmowy nr 2344). W drugim czytaniu zgłoszono 4 poprawki merytoryczne. Poparcie Izby uzyskała poprawka, która wyeliminowała z ustawy warunek przewidujący, że

nazwa nadawana jednostce pływającej powinna pozwalać na jednoznaczną identyfikację takiej jednostki (art. 7 ust. 1).

III. Uwagi szczegółowe

1) art. 4 ust. 9 – przepis przewiduje, że oświadczenie zawierające informacje o fakcie i okolicznościach utraty albo uszkodzenia dokumentu rejestracyjnego lub oznakowania kontrolnego jednostki pływającej (dołączane do wniosku o wydanie wtórnika dokumentu rejestracyjnego lub oznakowania kontrolnego) składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie **fałszywych zeznań**. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie **fałszywego oświadczenia**.”. W przepisie wskazano, że zawarta w oświadczeniu klauzula zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Należy zwrócić uwagę, że art. 233 Kodeksu karnego typizuje dwa różne przestępstwa. Pierwszym jest złożenie fałszywych zeznań (art. 233 § 1 K.k.) natomiast drugim jest złożenie fałszywego oświadczenia (art. 233 § 6 K.k.). W związku z tym że odpowiedzialnością karną jest zagrożone złożenie fałszywego oświadczenia, co znajduje swoje odzwierciedlenie w brzmieniu klauzuli zawartej w oświadczeniu, to przepis powinien odnosić się konsekwentnie do odpowiedzialności za złożenie fałszywego oświadczenia, a nie fałszywych zeznań.

   Podobne uwagi należy odnieść do art. 6 ust. 2 i art. 28 ust. 5 opiniowanej ustawy.

Propozycje poprawek:

w art. 4 w ust. 9 występujące dwukrotnie wyrazy „składanie fałszywych zeznań” zastępuje się wyrazami „złożenie fałszywego oświadczenia”;

w art. 6 w ust. 2 występujące dwukrotnie wyrazy „składanie fałszywych zeznań” zastępuje się wyrazami „złożenie fałszywego oświadczenia”;

w art. 28 w ust. 5 występujące dwukrotnie wyrazy „składanie fałszywych zeznań” zastępuje się wyrazami „złożenie fałszywego oświadczenia”;

2) art. 16 określa katalog podmiotów, którym ustawa przyznaje prawo dostępu do rejestru, wskazując, że dostęp do rejestru możliwy będzie w zakresie niezbędnym do realizacji zadań tych podmiotów, określonych w ustawie **i przepisach odrębnych**. W związku z tym przepisem nasuwa się pytanie jakie przepisy (inne aniżeli ustawa) ma na myśli ustawodawca? Biorąc pod uwagę, że zgodnie z Zasadami techniki prawodawczej nie należy odsyłać do bliżej nieokreślonych przepisów, dążąc jednocześnie do wyeliminowania ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych, należałoby doprecyzować przepis albo zrezygnować z odesłania do „odrębnych przepisów".

   Podobny problem dotyczy art. 27 ust. 4, zgodnie z którym po upływie 90 miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie rejestry jachtów i sprzętu pływającego prowadzone na podstawie dotychczasowych przepisów oraz dokumenty stanowiące podstawę wpisu do tych rejestrów mają podlegać archiwizacji na zasadach określonych **w przepisach odrębnych**;

3) art. 20 pkt 2 lit. c, art. 20 ust. 6 ustawy o rybactwie śródlądowym – uwzględniając zasady formułowania odesłań do innych ustaw oraz dążąc do zachowania konsekwencji w zakresie formułowania przepisów, zasadnym byłoby przytoczenie pełnego tytułu ustawy o żegludze śródlądowej, tak jak to czyni ustawodawca w nowelizowanym art. 20 ust. 2 ustawy o rybactwie śródlądowym (art. 20 pkt 2 lit. a opiniowanej ustawy);

   Propozycja poprawki:

w art. 20 w pkt 2 w lit. c, w ust. 6 wyrazy „w przepisach" zastępuje się wyrazami „w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r.";

4) art. 21 pkt 14 lit. b, art. 34j ust. 2a dodawany do ustawy o żegludze śródlądowej – przepis wymaga korekty mającej na celu ujednolicenie terminologii w ramach ustawy o żegludze śródlądowej. W pozostałych przepisach wskazujących obowiązki określonego podmiotu ustawa o żegludze śródlądowej posługuje się sformułowaniem „jest obowiązany do", a nie „jest zobowiązany do" (por. w szczególności art. 10 ust. 6, art. 16 ust. 1, art. 19 ust. 3, art. 21 ust. 2, art. 34e ust. 1).

   Propozycja poprawki:

w art. 21 w pkt 14 w lit. b, w ust. 2a wyrazy „jest zobowiązany” zastępuje się wyrazami „jest obowiązany”;

5) art. 27 ust. 1 i 4 – wymienione przepisy dostosowujące stanowią o dotychczasowych „rejestrach jachtów i sprzętu pływającego”. Wydaje się, że określenie to nie odzwierciedla rzeczywistego stanu prawnego. Z dniem wejścia w życie opiniowanej ustawy mają zostać zlikwidowane trzy rejestry tj.: rejestr sprzętu pływającego służącego do połowu ryb, rejestr statków używanych wyłącznie do uprawiania sportu lub rekreacji oraz polski rejestr jachtów. W związku z powyższym sformułowanie „rejestry jachtów i sprzętu pływającego” użyte w art. 27 ust. 1 i 4 może być niejasne i wprowadzać w błąd. Proponuje się poprawkę uściślającą brzmienie przepisów, eliminującą z ustawy niejednoznaczne sformułowania.

Propozycja poprawki:

w art. 27:

a) w ust. 1:
   – we wprowadzeniu do wyliczenia skreśla się wyrazy „rejestry jachtów i sprzętu pływającego utrzymują prowadzone”,
   – część wspólna wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„– utrzymują te rejestry do celów archiwalnych”,

b) w ust. 4 skreśla się wyrazy „jachtów i sprzętu pływającego”;

6) art. 28 ust. 4 – przepis obliguje armatora jednostki pływającej, która zgodnie z dotychczasowymi przepisami nie podlegała obowiązkowi posiadania **dokumentu bezpieczeństwa**, a która jest obowiązana do uzyskania tego dokumentu na podstawie ustawy zmienianej w art. 21 (ustawy o żegludze śródlądowej), w brzmieniu nadanym opiniowaną ustawą, do uzyskania tego dokumentu w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie opiniowanej ustawy. Należy zwrócić uwagę, że ustawa o żegludze śródlądowej w art. 5 ust. 1 pkt 10 definiuje określenie **„dokument bezpieczeństwa statku”** *(wspólnotowe świadectwo zdolności żeglugowej, wspólnotowe tymczasowe świadectwo zdolności żeglugowej, świadectwo zdolności żeglugowej albo uproszczone*

świadectwo zdolności żeglugowej), zaś w art. 5 ust. 1 pkt 11 zawiera definicję **„dokumentu dopuszczającego statek do żeglugi”** ***(dokument bezpieczeństwa statku albo inny dokument*** *wydany przez właściwy organ państwa członkowskiego albo państwa trzeciego, potwierdzający dopuszczenie statku do żeglugi po wodach śródlądowych tego państwa)*. W związku z tym może powstać wątpliwość jaki „dokument bezpieczeństwa” ma na myśli ustawodawca w art. 28 ust. 4 opiniowanej ustawy. W celu wyeliminowania ewentualnych wątpliwości należałoby rozważyć skorelowanie terminologii art. 28 ust. 4 z ustawą o żegludze śródlądowej w kierunku wskazanym przez ustawodawcę.

Propozycje poprawek:

w art. 28 w ust. 4 wyrazy „dokumentu bezpieczeństwa” zastępuje się wyrazami „dokumentu bezpieczeństwa statku”;

albo

w art. 28 w ust. 4 wyrazy „dokumentu bezpieczeństwa” zastępuje się wyrazami „dokumentu dopuszczającego statek do żeglugi”;

7) art. 29 ust. 2 – przepis przejściowy, utrzymujący czasowo w mocy rozporządzenie wydane na podstawie art. 12 § 3 ustawy – Kodeks morski, wprowadzony został do ustawy w związku z tzw. pośrednią zmianą upoważnienia. Brzmienie art. 29 ust. 2 sugeruje jednak, że art. 12 § 3 ustawy – Kodeks morski zostanie zmieniony na mocy opiniowanej ustawy. Przepis upoważniający nie podlega jednak nowelizacji i w związku z tym art. 29 ust. 2 wymaga korekty.

Propozycja poprawki:

w art. 29 w ust. 2 skreśla się wyrazy „, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą”.

Iwona Kozera-Rytel – Główny legislator